

Representationen av sexuellt våld på kvinnor i krig

En diskursanalys av "Final Report of the Commission of Ex-
perts Established Pursuant to Security Council Resolution
780"

Abstract

Konflikten i Jugoslavien under första halvan av 1990-talet medförde en vidare diskussion angående sexuella brott och ämnet etnisk rensning. Inom Förenta Nationerna så gav diskussionen upphov till Säkerhetsrådets Resolution 780 som i sin tur etablerade "Final Report of the Commission of Experts Established Pursuant to Security Council Resolution 780". Denna rapport är studieobjektet för den här uppsatsen och berättar om en brett urval av ämnen inom spektrumet gällande handlingar som både kunde räknas vara tydliga och mindre tydliga brott. Vi har primärt fokuserat på de sexuella övergreppen och etnisk rensning, och har huvudsakligen begränsat oss till Bosnien. För att utföra undersökningen har vi använt oss av Carol Lee Bacchi's "What's the problem represented to be?" som är en diskursanalys bestående av både metod och teori. Bacchis metod fokuserar främst på problemrepresentationen och förutsatta lösningar. För att få en feministisk inriktning på teoriramverket har vi även använt Carole Pateman's "The sexual contract". Rapporten visar på en konservativ syn på kvinnor och män och hur sexuella brott behandlas i och efter konflikten. Den feministiska utgångspunkten påminner om den förutsatta neutraliteten hos mannen och att sexuella brott mot kvinnor i krig är en olycklig händelse i krig. Dessutom så är rapporten snarare individbaserad med kortsiktigt perspektiv och glömmer ta in större samhällsliga komplikationer med långsiktiga effekter som dessa brott har.

The conflict in Jugoslavia during the first half of the 1990s induced a further discussion concerning sexual crimes and the subject of ethnic cleansing. Within the UN the discussion spawned the Security Council Resolution 780 which later became the "Final Report of the Commission of Experts Established Pursuant to Security Council Resolution 780". The report is the subject of this essay and tells of a diverse range of topics within the spectre of clear and dubious criminal actions. We have primarily focused on the sexual assaults and ethnic cleansing, and narrowed the main area to Bosnia. We have used Carole Bacchi's "What is the problem represented to be?" which is a discourse analysis consisting of both method and theory. It focuses on the representation of a problem and the apparent solutions. Besides the Bacchi theory we've expanded the theoretical framework with Carole Pateman's "The Sexual Contract" to give the study a feminist orientation. The report shows a conservative view of how to treat crimes of sexual character and the feminist viewpoint explains it through the pre-supposed neutrality of the man. It speaks of crimes of sexual nature against women but treats these crimes and assumed solutions like it was an unfortunate occurrence in war against individuals instead of taking in the greater societal complications of e.g. mass rape and forced pregnancy.

Nyckelord: conflict, Bosnia, sexual crimes, ethnic cleansing, Bacchi, Pateman, discourse analysis

Antal ord: 6918

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Introduktion.....	1
1.2	Tidigare forskning.....	2
2	Syfte och frågeställning	5
3	Teori och metod	7
3.1	Teori.....	7
3.1.1	”What’s The Problem?” av Carol Lee Bacchi.....	7
3.1.2	”The Sexual Contract” av Carole Pateman.....	10
3.2	Metod.....	11
4	Material	13
4.1	”Final report of the Commission of Experts Established Pursuant to Security Council Resolution 780”.....	13
4.2	Kritik.....	14
4.3	Övrig litteratur.....	14
5	Analys	15
5.1	A) Representation av problemet: hur representeras ”problemet”.....	15
5.2	B) Förförståelse av problemet: Vilka antagna lösningar ligger bakom problemrepresentationen?.....	16
5.3	C) Representationens effekt: vilka effekter har den valda representationen?.....	18
5.4	D) Osynliggjorda representationer: Vad utelämnas i problemrepresenterandet? (Bacchi, 1999:13).....	20
6	Slutdiskussion	22
7	Litteraturförteckning	24

1 Inledning

1.1 Introduktion

I Förenta Nationernas (FN) arbete är policy en viktig del av kapaciteten att påverka situationer och kontrollera dessa. Som oftast föregås dessa policyer av utredningar och utvärderingar av hur denna policy bör utformas för att få ett så gott utfall som möjligt. Detta skedde med grund i konflikten i Jugoslavien i början av 1990-talet, och i den här uppsatsen behandlas mer specifikt konfliktområdet Bosnien (1992-95) och det sexuella våldet som sades ha skett där. En utredning vid namn "Final Report of the Commission of Experts Established Pursuant to Security Council Resolution 780 (1992)" utfördes av en expertkommission efterföljande Säkerhetsrådets resolution 780 bestående av medlemmar från Egypten, Kanada, Nederländerna, Norge och Senegal är central i den här uppsatsen.

Vi valde att använda oss av resolution 780 och dess efterkommande "Final Report Of The Commission Of Experts Established Pursuant To Security Council Resolution 780 (1992)" då den arbetades fram under en tid då ämnet sexuella övergrepp i konflikter var centralt på den internationella agendan, främst i och med konflikten i Jugoslavien. Resolution 1325¹ som antogs ungefär ett halvt decennium senare, år 2000, hade rent faktiskt kunnat vara ett konkret studiematerial men då just denna resolution redan har studerats i väldigt hög utsträckning inom olika områden så fanns det ingen orsak att använda den. "Final Report Of The Commission Of Experts Established Pursuant To Security Council Resolution 780 (1992)" (häriifrån "Final Report" för enkelhetens skull) i motsats var, vid sin uppkomst, omedvetet ett föregångsarbete till 1325 som förde fram sexuella övergrepp på agendan på ett

---

¹ UN Security Council, Security Council resolution 1325 (2000) [on women and peace and security] , 31 October 2000, S/RES/1325 (2000), (Tillgänglig 14 maj 2015 <http://www.refworld.org/docid/3b00f4672e.html>).

sätt som tidigare inte hade setts. Den nytta som finns att studera ”Final Report” är att vi kan titta på vilka tankegångar som fanns innan ett utpräglat könsmedvetet arbetssätt kom att påverka FN och dess underorgan.

Som teori och metod använder vi oss av Carol Bacchis ”What’s the problem?”-metod² som används för att analysera diskurser inom främst policydokument. Utöver Bacchi så har vi även nyttjat Carole Patemans ”The Sexual Contract”³ som feministisk teori för att förstärka och tydliggöra den feministiska inriktningen i samklang med Bacchis genusmedvetna diskursanalys.

1.2 Tidigare forskning

Tidigare forskning inom ämnet har en räckvidd från studier av resolutioner till konflikten till konstruktivism inom internationella relationer. Arbete kring transnationellt feministiskt deltagande har tillförts av Jean H. Quataert i ”A Knowledge Revolution: Transnational Feminist Contributions to International Development Agendas and Policies, 1965-1995”. Genom att titta på inverkan som aktivister och utvecklingsexperter med bas i feminism har haft på den internationella debatten gällande kvinnors situation så studerar hon och adresserar narrativet som förändrats över tid. En process av ”bottom-up” skapade en kunskapsrevolution inom FN som förändrade synen på feminism på ett brett plan. En djupare kunskap om feministiskt förhållningssätt ändrade reaktioner på globala utmaningar såsom ojämlikhet och orättvisa.⁴

FN:s säkerhetsråds resolution 1325 från 2000 är central i Nadine Puechguirbals artikel ”Discourses on Gender, Patriarchy and Resolution 1325: A Textual Analysis of UN Documents” då hon studerar och analyserar språket i FN-dokument. Puechguirbal lägger fokus på fredsoperationer och återkommande definitioner av kvinnor. Dessa definitioner visar på ett återkommande sammankopplande med barn eller presenteras med snäva, essentialiska definitioner som tillåter att män i motsatt förhållande definieras som beslutsfattare. En ökning

---

² C.L. Bacchi, *Women, Policy and Politics: the Construction of Policy Problems*, SAGE Publications Ltd, London, 1999.

³ C. Pateman, *The Sexual Contract*, Stanford University Press, Cambridge, femte upplg., 1995.

⁴ J.H. Quataert, ”A knowledge revolution: Transnational feminist contributions to international development agendas and policies, 1965–1995”, *Global Social Policy*, Binghamton University, USA, SAGE Publications, 2014, Vol. 14 No. 2, s. 209-11.

av att kvinnor börjat presenteras som aktörer eller ombud har uppmärksammats av Puechguirbal men denna ökning är inte väsentlig.⁵

Ytterligare en studie kring FN:s resolution 1325 samt resolution 1820 har gjorts av Seryon Lee som heter "Legal Feminism and the UN's Gender Mainstreaming Policy: Still Searching for the Blind Spot?". Fokus ligger på analys av utmaningarna och bedrifter som utförts av feministiska förespråkare och på analys av framsteg som gjorts av Säkerhetsrådet genom resolutioner som antagits. Kvinnor identifieras i FN:s resolutioner till hög grad fortfarande som offer och resultatet blir att det läggs fokus på skydd av kvinnor snarare än bemyndigande och egenmakt. Detta innebär att FN:s fortsätter vara en del av problemet då de upprätthåller ett visst tillstånd.⁶

En studie av konflikten i Kosovo författad av Vjollca Krasniqi vid namn "Imagery, Gender and Power: the Politics of Representation in Post-War Kosova" lägger fokus på hur den politiska representationen av kön inom tog över fredshanteringen. Fokus på kön tillät en separation av olika politiska krafter och flertalet olika diskurser uppstod då vad gällande representationen. De politiska krafterna var det "internationella samhället" (FN) och nationalister och separationen syftade till att befästa FN:s styrka i styrandet av utformningen av delningen mellan privat och offentligt. De multipla diskurser som användes fick dock olika utslag såsom att nationalismen förankrades med tydligare patriarkala strukturer samtidigt som det försvårade upplösningen av konflikten mellan olika gruppers narrativ.⁷

"Hidden In Plain Sight: Constructivist Treatment of Social Context and Its Limitations" av Milja Kurki och Adriana Sinclair förmedlar en argumentation om att konstruktivism inom internationella relationer fallerar i fråga om social kontext. Kurki och Sinclair framhåller att sociala strukturer glöms bort som egentliga krafter inom världspolitiken eftersom konstruktivismen lämnar hål i form av att materiella sociala strukturer inte utforskas då fokus läggs på regler och normer samt intersubjektiva övertygelser. Inom FN så beror lagar på inte endast regler och normer utan även sociala och mänskliga institutioner som beror på olika hierar-

---

⁵ N. Puechguirbal, "Discourses on Gender, Patriarchy and Resolution 1325: A Textual Analysis of UN Documents", *International Peacekeeping*, Vol. 17 No. 2, 2010, s. 173, 179.

⁶ S. Lee, "Legal Feminism and the UN's Gender Mainstreaming Policy: Still Searching for the Blind Spot?" UN's Gender Mainstreaming Policy, *Journal of East Asia & International Law*, Vol. 6 No. 2, 2013, s.367-8, 383-4.

⁷ V. Krasniqi, "Imagery, Gender and Power: the Politics of Representation in Post-War Kosova", *Feminist Review*, No. 86, Palgrave Macmillan Journals, 2007, s1-3.

kiska maktformer. Det är socialt inbäddat då det skapar definitioner av hur man förhåller sig till andra.⁸

I "What are We Mainstreaming When We Mainstream Gender?" av Joan Eveline och Carol Bacchi så talar författarna om hur olika förståelser av kön påverkar reformer och politiska beslut i två olika länder, Nederländerna och Kanada.⁹ Eveline och Bacchi påtalar att effektiviteten i "mainstreaming"-strategi beror på hur man ser på genus i olika mainstreaming-modeller som ett verb eller substantiv. Genom att använda genus som ett verb så argumenterar författarna för att en förändring kan ske i hur man talar om och reflekterar över användningen av hur man förstår genus.¹⁰

---

⁸ M. Kurki & A. Sinclair "Hidden in plain sight: Constructivist treatment of social context and its limitations", *International Politics*, Macmillan Publishers Ltd., Vol. 47, No. 1, 2010, s. 1-2, 17.

⁹ J. Eveline & C.L. Bacchi, "What are We Mainstreaming When We Mainstream Gender?", *International Feminist Journal of Politics*, Vol. 7 No. 4, December 2005, s. 508.

¹⁰ *Ibid.*, s. 496-7

2 Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att synliggöra problematiken med problemrepresentation i en offentlig policy. Mer specifikt är hur FN:s Säkerhetsrådsresolution 780 och dess sedermera rapport kan visas vara bristfällig i sin representation av sexuella övergrepp under kriget i Bosnien under början av 1990-talet ur ett feministiskt perspektiv. Det feministiska perspektivet vi valt är baserat på Carole Patemans ”The Sexual Contract”¹¹ vilket vi kommer utveckla i teorikapitlet. I enlighet med den tidigare forskningen vill vi med vår uppsats påvisa att det finns ett problem när det kommer till analysen kring säkerhet och feminism.¹²

För att kunna analysera problemet med hur kvinnor representeras i den valda resolutionen krävs ett tillämpligt analysverktyg. Carole Bacchi ger oss verktygen i hennes metod, ’Whats the problem represented to be?’(WTP). Denna metod och teori studerar problemformuleringar, och den röda tråden i denna uppsats är Carole Bacchis frågor kring hur problemrepresentation påverkar ”lösningen” av problemformuleringen.¹³

För att kunna formulera vår forskningsfråga har vi tagit hjälp av ”Uppsatshandbok: Hur du lyckas med din uppsats”¹⁴ av Ann-Marie Ekengren och Jonas Hinnfors, och ”Political Research: Methods and Practical Skills”¹⁵ av Sandra Halperin och Oliver Heath då det krävs för att få en tydlig struktur på undersökningen. Det är viktigt att det finns en sammankoppling mellan problem och undersökning när man ska formulera en frågeställning. En frågeställning ska utgå från två viktiga beståndsdelar: Forskningen ska ha en tydlig riktning samt att det ska finnas ett tydligt syfte med att bedriva forskning på frågan.¹⁶ Halperin och Heath belyser vikten av att forskning ska medverka till något konkret eller utvecklande inom det valda ämnet.

---

¹¹ Pateman, 1995.

¹² L. Sjöberg, *Gendering Global Conflict: Toward a Feminist Theory of War*, Columbia University Press, New York, 2013, s. 5-10; Eveline & Bacchi, 2005, s. 498-502.

¹³ Bacchi, 1999, s.2.

¹⁴ A. Ekengren & J. Hinnfors, *Uppsatshandbok: Hur du lyckas med din uppsats*, Studentlitteratur AB, Lund, 2012.

¹⁵ S. Halperin & O. Heath, *Political Research: Methods and Practical Skills*, Oxford University Press, New York, 2012.

¹⁶ *Ibid.*, s. 107.

Det valda vetenskapliga ämnet ska bidra till att ge oss en ytterligare förmåga att se på världen genom vetenskapliga tolkningar.¹⁷

Studien grundar sig i FN:s resolution 780¹⁸ och dess rapports representation av våldtäkterna som skedde i forna Jugoslavien. I denna studie har teori och tidigare forskning fokuserats kring problemrepresentationer samt feministisk teori vår forskningsfråga lyder således:

- På vilket sätt osynliggörs patriarkala strukturer utifrån resolution 780:s rapport efter kriget i Jugoslavien, och i huvudsak Bosnien?

Enligt Halperin & Heath ska det valda ämnet vara politiskt, ekonomiskt eller socialt betydelsefullt. Detta då det ska skapa en tydlig förståelse för människors liv eller för att få en förståelse för hur händelser kan skada eller skydda. Det är viktigt att den valda studien är uppmärksam kring sitt ämne och inte enbart bygger vidare på tidigare forskningslitteratur. Det valda ämnet ska vara av vikt för den aktuella verkligheten då det annars riskerar att sakna värde och leda till politiskt obetydliga frågeställningar.¹⁹ Som tidigare nämnt är syftet med denna uppsats att problematisera representationen av våldtäkterna i forna Jugoslavien (Bosnien) viktig då det ur en feministisk analys kan tyckas problematiskt då det finns patriarkala strukturer som osynliggörs eller är gömda i diskursen.

Kommande delar av denna uppsats kommer att redogöra för valet av teori, metod och material. Valet av material är viktigt då det ger resultatet av analysen en hög validitet.²⁰

---

¹⁷ Halperin & Heath, 2012, s. 106.

¹⁸ UN Security Council, Resolution 780 (1992) Adopted by the Security Council at its 3119th meeting, on 6 October 1992, 6 October 1992, S/RES/780 (1992), (Tillgänglig 7 maj 2015 <http://www.refworld.org/docid/3b00f16620.html>).

¹⁹ Halperin & Heath, 2012, s. 106.

²⁰ Ekengren & Hinnfors, 2012, s. 43.

3 Teori och metod

Här presenteras för det teoretiska ramverket vi arbetat utifrån och sedan metoden vi använt för att kunna genomföra undersökningen.

3.1 Teori

I teorikapitlet behandlar vi Carol Bacchis teori baserat på hennes diskursmetod ”What’s the problem represented to be?” (WTP)samt vår grund på resolution 780. Därefter framför vi den feministiska inriktningen vi har valt som baseras på Carole Patemans teori om ”The Sexual Contract” som innefattar feministisk kontraktsteori.

3.1.1 ”What’s The Problem?” av Carol Lee Bacchi

Det teoretiska ramverket i denna studie är socialkonstruktivistiskt. Studien grundar sig i FN:s resolution 780²¹ och dess representation av våldtakterna som skedde i Bosnien. Denna konstruktivistiska teori skapar en förståelse för hur aktörers agerande utgår från hur de ser på ”problemet”. Carole Bacchis teori och metod bygger på fyra traditioner; socialkonstruktivism, feministisk teori, poststrukturalism och ’governmentality studies’.²² ”WTP”-metoden har sin grund i den socialkonstruktivistiska tanken om en socialt konstruerad verklighet.

Varje antagen lösning bidrar till en viss uppfattning eller bild av ett problem som sedan får konsekvenser, och representationen av ett problem är därför en viktig del att studera.²³ I konstruktivismens hjärta ligger den teoretiska förutsättningen att det inte finns någon sanning då alla tolkar verkligheten på sitt eget vis. Verkligheten blir subjektiv. Fokus bör således ligga

---

²¹ UN Security Council, Resolution 780 (1992) Adopted by the Security Council at its 3119th meeting, on 6 October 1992, 6 October 1992, S/RES/780 (1992), (Tillgänglig 7 maj 2015 <http://www.refworld.org/docid/3b00f16620.html>).

²² Bacchi, 1999, s. 33-34.

på presentationen av en policy, för att få ökad förståelse av representationen krävs det att man får en ökad förståelse för själva problemformuleringen.²⁴ Hennes socialkonstruktivistiska tillvägagångssätt är utformat på sådant sätt att det tillåter studier av språk och diskurs. Bacchi menar att man sällan kritiserar policyförslag och att detta är viktigt att förstå att det finns olika perspektiv och sätt att formulera rådande ”problem”.²⁵

För att analysera policy och problematisera diskursen inom denna måste man enligt Bacchi ha en förståelse för att hur vi väljer att formulera ett problem påverkar ”lösningen” av problemformuleringen Bacchi. För att fokusera på tolkningar eller representationer så fokuserar en även på diskurser och inom diskurserna skapas problem och lösningar. Inom diskurserna finns även underliggande förutsättningar och antaganden som man måste ta hänsyn till. Genom att undersöka vad som saknas i meningsskapande och förklaringar av resolution 780 kan vi få en bättre förståelse för vad som saknas ur en feministisk analys.

Enligt socialkonstruktivister kan analysen kring huruvida en problemformulering påverkar utgångspunkt samt lösning tyckas vara en allmängiltig kunskap. Trots detta anser Bacchi²⁶ likväl som socialkonstruktivister att detta inte är något som framhävs eller uppmuntras när vi analyserar politiska problem. Policyanalyser blir viktiga då dem tydliggör en identifiering samt utvärdering av olika problemrepresentationer, detta påvisas sedan i hur de framställs i policyförslag.²⁷ Enligt det valda analytiska verktyget, Bacchis ”What’s the problem?”, skapas en förståelse som innebär att varje policyförslag som framförs består av en uttrycklig eller utsagd analys av ”problemet”, vilket alltså blir problemrepresentationen. Genom framställningen av ett ”problem” ser vi vad som behöver åtgärdas.²⁸ Enligt Bacchi bör det tydliggöras vad vi undersöker när vi analyserar en policy. Det behövs ett skifte i hur man ser på en policy som en ”lösning” på ett ”problem” medan det i själva verket handlar om meningsskiljaktigheter eller representationer av politiska problem.²⁹

Policyförslag kan komma att bli separerat från den allmänna diskursen och ifrågasättandet. Valet av diskurs i policyförslag där man utgår från tydliga ”problem” och ”lösningar” skapar en separation. Vilket i sin tur leder till att det som tidigare nämnts som en självklar analys anses vara något som har en separat existens, ”problem” blir något som politiker och

---

²³ Bacchi, 1999, s. 21.

²⁴ Ibid., s. 1.

²⁵ Ibid., s. 2.

²⁶ Ibid., s. 2.

²⁷ Ibid., s. 1.

²⁸ Ibid., s. 1.

resolutioner ska finna en ”lösning” på. Bacchi anser att det krävs en förståelse för hur ett policyförslag eller en resolution kan reproducera, eller i det här fallet osynliggöra, patriarkala strukturer gömda i diskursen. Framställningen av ”lösningar” och ”problem” är en del av hur det går att behålla eller skapa en struktur.³⁰

Bacchis ”WTP”-metod grundar sig på en rad frågor vilket kommer att stå till grund för vår fortsatta undersökning samt analys. Nedan följer dem fyra frågor och kategorier som ligger till grund för den fortsatta analysen;

- A) Representation av problemet: hur presenteras ”problemet” - förklaring
- B) Förförståelse av problemet: Vilka antagna lösningar ligger bakom problemrepresentationen?
- C) Representationens effekt: vilka effekter har den valda representationen?
- D) Osynliggjorda representationer: Vad utelämnas i problemrepresenterandet?
(Bacchi, 1999:13)

Valet av metodologiskt ramverk och att grunda analysen kring frågorna ska ge tydligare bild av vad som ska undersökas. Det ger en tydlig avgränsning och ökar möjligheten för en djup och tydlig analys. Ekengren och Hinnfors påvisar vikten av att avgränsa sig då det menar på att det krävs för en tidsbegränsad forskning samt att det skapar en djupt begrundad och genomförbar analys.³¹

WTP-tillvägagångssättet för med sig möjligheten att ta itu med problem som får effekt på människors liv, och analytikerns roll blir då enligt Bacchi tre saker. Den första är att reflektera på utformningen av anspråk gällande sociala problem, den andra är att överväga konsekvenserna av utformningen av anspråken, och det tredje och sista är att reflektera på vad som saknas och vilka konsekvenser detta får.³²

---

²⁹ Bacchi, 1999, s. 2.

³⁰ Ibid., s. 8.

³¹ Ekengren & Hinnfors, 2012, s. 51

³² Bacchi 1999, s. 59.

Den främsta kritiken gentemot ett socialkonstruktivistiskt teoriramverk är i grund den kritik som generellt riktas mot konstruktivismen i sin helhet då detta är en avsaknad av objektivitet. Förutom kritiken gällande en icke-objektiv ståndpunkt så finns det även kritik gentemot hur viktigt det är att studera representationen. Bacchi själv svarar detta genom att argumentera för att ingen står utanför de strukturer som de befinner sig i och fortsätter bidra till att skapa. Därför så är inte heller policymakarna objektiva. Därmed blir problemet och dess förutsatta lösning inte heller objektivt.

3.1.2 ”The Sexual Contract” av Carole Pateman

Carole Patemans teori om det sexuella kontraktet är i den här uppsatsen den feministiska utgångspunkten. Hon deltar i debatten om samtycke och invändningar i socialkontraktsteorin samt institutioner och praktiker i moderna liberala samhällen.

Det sociala kontraktet var i sin form även ett sexuellt sådant då det etablerade moderna former av patriarkat. Genom att rekonstruera uppkomsten av det politiska samhället så landar Pateman i slutsatsen att den första politiska handlingen var våldtäkt. Detta har sedermera fortsatt genom giftermål och prostitution då samtycket till det egentligen är tvång och inget av detta är jämlikt förrän alla parter är jämlika.³³ Pateman framhåller att det sociala kontraktet innebar frihet för män medan det även inrättade kvinnans underkastelse. Genom att männen tog makten från sina föregångare så tog de även kvinnorna för sig själva i det sociala kontraktet och skapade då situationen där kvinnan stod under det broderliga patriarkatet.³⁴

Universaliteten i kontraktet är, som andra före Pateman har argumenterat, en regel som tillhör männen. Dikotomin mellan privat och offentligt innebär att de är två separata ting samtidigt som dessa ting är sammanvävda med varandra eftersom den ena inte kan existera utan den andra. Enligt Pateman så reflekterar dikotomin en ordning som skiljer mellan underkastelse och frihet.³⁵ Endast män har de attribut som passar in i den offentliga sfären eftersom kvinnor inte är ”individer” som kan delta inom denna. Kvinnornas ”naturliga” underkastelse gör att den kontrasterande individualismen som män innehar fortsätter vara den universella och sexuellt neutrala kategorin.³⁶

---

³³ Pateman, 1995, s. 230.

³⁴ Watson, 1989, s. 105-6.

³⁵ Ibid., s. 106.

³⁶ Pateman, 1989, s.11.

Det patriarkala argumentet för manlig prokreation innebär att männen i sig själva är katalysatorn för att producera liv, i opposition till kvinnan som inte erkänns ha en kapacitet till kreation. Detta fortsätter en politisk rättighet där männen bestämmer över kvinnors kroppar i huvudsak att fortplanta, inte bara mänskligt liv, utan även politiska rättigheter.³⁷ Kontraktet innefattar en makt där männen kontrollerar kvinnors kroppar eftersom kontraktet möjliggör och legitimerar tillgång till dessa. Tillgången kan vara allt från giftermål till sysselsättning till prostitution. Ett inneboende attribut i det sociala kontraktet är därmed att alla kontraktsenliga överenskommelser spelar in på varandra och att frihet egentligen innebär en frihet endast för de som gör överenskommelserna.³⁸

Bacchis metod innehåller som tidigare nämnt även teori för att få en mer helhetsförståelse av problemet. Detta har vi valt att komplettera med Patemans teori om sexuella könskontrakt därför att vi ville ytterligare fokusera på feministisk teori. Bacchis teori är genusmedveten men då den är väldigt öppen och lätt att ändra till en uppsats behov så ville vi ytterligare tydliggöra våra feministiska inriktning.

3.2 Metod

Val av metod är liksom det teoretiska ramverket Carol Bacchis "What's the problem represented to be?"-metod (WTP). Det empiriska material som vi tidigare berättat att vi valt att undersöka är UN Commission of Experts (CEFR) "Final Report" of the Commission of Experts Established Pursuant to Security Council Resolution 780". För att kunna undersöka den valda problemformuleringen, på *vilket sätt osynliggörs patriarkala strukturer utifrån resolution 780 efter kriget i Jugoslavien och i huvudsak Bosnien?* krävs en tydlig avgränsning, då rapporten omfattar mer än de sexuella övergreppen.

Carol Bacchis "What's the problem represented to be?"-metod (WTP) bidrar till de verktyg som krävs för att göra en avgränsning i undersökningen. Som tidigare nämnt handlar representationen av ett problem om meningsskiljaktigheter eller olika åsikter kring politiska problem. Det är människor som agerar i politiska processer vilket gör att "lösningar" på "problemet" behöver en kontext eller förstås ur ett kulturellt perspektiv. Halperin & Heath betonar

---

³⁷ Pateman, 1995, s. 88.

³⁸ Watson, 1989, s. 107-8.

vikten av att det valda metodologiska ramverket inte skall begränsa uppsatsens ändamål, detta gör att valet av metodologi är hermeneutisk vilket innebär att det bidrar till en analys av diskurser. Eftersom att det är konstruktivistiskt teorival där världen existerar såsom vi ser den,³⁹ skulle exempelvis en positivistisk syn begränsa undersökningen för då skulle det krävas mätbara fakta.⁴⁰ Detta i sin tur skulle innebära att man går miste om det viktiga i en underökning som vill belysa problematiken med problemrepresentation eftersom det vi vill undersöka och synliggöra är strukturer gömda i diskursen.

Bacchis ”WTP”-metod blottlägger problemrepresentation vilket innebär att man undersöker vad valet av representation får för konsekvenser.⁴¹ Behovet som finns för analysen är att identifiera och bedöma problemet.⁴² Genom att utgå från WTP-metoden börjar man med att utgå från frågan; Vad är problemet representerat att vara?

Det är viktigt att ställa sig frågor såsom vilka effekter problempresentationen har? Analysera vad som utelämnas och sedan skapa en förståelse för att representationen av ”problemet” skapar ”lösningen”.⁴³ Bacchis studier av policys skiljer sig från andra policy studier, såsom exempelvis rationalister som fokuserar på att hitta en lösning på problemet. Medan Bacchi menar att det inte går att separera problem och lösning.⁴⁴ WTP- metoden vill belysa vad som inte nämns, detta som konsekvens av problemformuleringen.⁴⁵ Oavsett policy så borde alla analyseras utifrån tanken om att det finns antagna lösningar, förutfattade meningar som påverkar resultatet av en policy. Detta ger sedan konsekvenser på vilken typ av förändring som sker.⁴⁶ Genom en förståelse för problemrepresentation skapas ett analysverktyg där vi kan blottlägga strukturer gömda i diskursen. I materialet framgår en faktabaserad framhållning av vad som hände med kvinnorna i Bosnien. Detta gör att handlingen i sig blir en konsekvens av krig och inte en konsekvens av redan rådande patriarkala strukturer.

---

³⁹ Halperin & Heath, 2012, s. 49.

⁴⁰ Ibid., s. 40.

⁴¹ Bacchi, 1999, s. 7.

⁴² Ibid., s. 48, 54.

⁴³ Ibid., s. 2.

⁴⁴ Ibid., s. 19.

⁴⁵ Ibid., s. 4.

⁴⁶ Ibid., s. 48-50.

4 Material

I det här kapitlet presenteras primär- och sekundärmaterial vi har använt i undersökningen.

4.1 ” Final report of the Commission of Experts Established Pursuant to Security Council Resolution 780”

Den 6:e oktober 1992 antog FN:s Säkerhetsråd resolutionen 780. Resolutionen innebar att man på nytt bekräftade resolution 713 (1991) som placerade ett vapenembargo på Jugoslavien utifrån tidigare beslut gjorda av det Europeiska ekonomiska gemenskapen (EEG). Resolution 780 utmynnade i att den information som samlats in genom resolution 771 från medlemsstater skulle - för första gången - analyseras av expertkommission. Informationen i rapporten har rangerat med allt från studier av folkmord, striden om Sarajevo, interneringsanläggningar, sexuellt våld, massgravar, förstörelse av kulturella tillhörigheter och radiologiska undersökningar. Interneringsanläggningar och sexuellt våld får betydande utrymme (i jämförelse med andra ämnen i rapporten).

Kommissionen gjorde ett omfattande arbete fram till 1994 och etablerade en utförlig databas för informations- och bevisinsamling gällande brott mot internationell lag samt betydande beräkningar av antal dödade, torterade och förflyttade. Utöver detta gjordes det intervjuer med 223 offer och vittnen och utförde den hittills mest utförliga undersökningen av systematisk våldtäkt. Det mest betydande resultatet kommission dock kan sägas ha gett är att det bidrog till skapandet av ICTY.⁴⁷

Trots det bredaste mandatet sedan Nürnberggrättegångarna så finansierade FN inte direkt Kommissionen, utan stöd fick uppåddas genom staters frivilliga bidrag, både ekonomiskt och

personalresursmässigt, privata bidrag och stöd från DePaul Universitetet. Detta innebar en massiv produktion av dokumentation och den slutgiltiga rapporten på över 3300 sidor.⁴⁸ Materialet vi använder oss av är endast en sammanfattning av denna eftersom det hade varit otympligt använda sig av den rapporten i en B-nivåsuppsats.

4.2 Kritik

Med grund i Kommissionens sammansättning av att vara ett hopplock av olika länders personal, med olika bidrag så är det en sannolikhet att politiska viljor drog åt olika håll inom FN och att kommissionen inte fick något helhetsstöd från endera håll. Olika politiska divisioner riskerar då ha påverkat arbetet med rapporten och därmed även resultatet eftersom det vi dokumentets skapande inte fanns sedan tidigare fastställda system och processer.⁴⁹

4.3 Övrig litteratur

”What is genocide?” från 2007 författad av Martin Shaw handlar om definitionen av idén om folkmord och han separerar folkmord från andra typer av politiskt våld. Shaw framför en kritik gentemot folkmordskonceptet i förhållande till tidsrum och politiska lägen och binder detta till historiska händelser. Vi har använt Shaws bok eftersom han även behandlar folkmord i förhållande till etnisk rensning och diskuterar det senare.

”Gendering global conflict” författad av Laura Sjoberg boken ger oss ett perspektiv av feminism och säkerhetsfrågor. I boken ger hon oss en förståelse för feminism och hur krig inte kan förstås utan en feministisk analys. Vi har använt oss av Sjobergs bok då hon behandlar säkerhetsfrågor och feminism vilket vi finner relevant för vår uppsats.

---

⁴⁷ M.C. Bassiouni, “Appraising UN Justice-Related Fact-Finding Missions”, *Journal of Law & Policy*, Vol. 5 No. 35, 2001, s. 46.

⁴⁸ *Ibid.*, s. 46-7.

⁴⁹ *Ibid.*, s. 48.

5 Analys

Analyskapitlet har vi delat upp i enlighet med ”WTP”-metodens fyra frågor för enkelhetens skull.

5.1 A) Representation av problemet: hur representeras ”problemet”.

Bacchis WTP metod hjälper oss att analysera problemrepresentation. ”WTP”-metoden synliggör att framställningen av ”lösningar” och ”problem” är en del av hur det går att behålla eller skapa en struktur.⁵⁰ Detta kommer att vara grunden till vår fortsatta analys. I ”Final report” finns en del⁵¹ som handlar om sexuellt våld där det skett intervjuer och kartläggning med offer från alla sidor i konflikten. I rapporten sammanfattas kvinnors och mäns erfarenheter av det sexuella våld som pågått i fem olika mönster.

Det första tillvägagångssättet grundar sig i att en etnisk grupp vill ta över områden och man börjar terrorisera sina grannar av annan etnisk tillhörighet. I detta är våldtäkt av kvinnor en del av övertagandet. Enligt ”Final report” är detta en del av att skrämma upp sina motståndare och våldtäkterna har en tendens att vara i grupp.⁵² Det andra mönstret finns i att man våldtar kvinnor offentligt. Det tredje mönstret är att för att det finns möjlighet att utföra sexuellt våld då man till exempel tagit över en stad eller har kvinnor i fångläger så tar man sig friheten till deras kroppar. Det fjärde mönstret handlar om att förödmjuka människor som en del av etnisk rensning. Människor vittnar om att de levde enbart för att de skulle utnyttjas i sexuellt syfte. Det femte mönstret innebar att man tillfångatog kvinnor och höll dem fängslade i

---

⁵⁰ Bacchi, 1999, s. 8.

⁵¹ UN Security Council, “Final Report of the Commission of Experts Established Pursuant to Security Council Resolution 780 (1992)”, United Nations, 27 May 1994, S/1994/674, (hämtad 24 April 2015 http://www.icty.org/x/file/About/OTP/un_commission_of_experts_report1994_en.pdf), s. 1.

⁵² Ibid. s. 58.

hus så att soldater skulle kunna utnyttja dem när dem kom hem efter strid.⁵³ I ”Final report” dras slutsatsen att dessa mönster i kombination med medias uppmärksammande var en del av en plan att genomföra etnisk rensning. Detta grundas på det faktum att de sexuella brott som pågick började avta då media började uppmärksamma de sexuella brotten. Detta tyder på att det fanns ett bakomliggande motiv och att det var strukturellt då det framgår i resolutionen att det ska handla om etnisk rensning.⁵⁴ Enligt Bacchis WTP-metod finns det ett samband med problempresentation och ”lösningen” på ”problemet”. Genom att dra slutsatsen att det sker en etnisk rensning och att det sexuella våldet är en konsekvens av detta så förbiser vi andra strukturer.

Patemans teori om den privata och offentliga sfären är en viktig aspekt inom varför det sker våldtäkter i krig, det går att använda våldtäkt som medel i krig då det grundar sig på tidigare patriarkala strukturer. Likt det sexuella kontraktet så finns det ett problem med att vi förknippar kvinnor med den privata sfären och män med den offentliga.⁵⁵ Män blir framstående i den offentliga sfären på positioner såsom inom militär, politik och beslutsfattande organ medan kvinnor i den privata sfären sammankopplas med hem och inte inom dem beslutsfattande rummen. Som en konsekvens av detta skapas kvinnors underordning. I krig tydliggörs detta då kvinnor blir offer för sina egna och andras män. Kvinnan blir den egna mannens svagaste punkt och motståndarens mål. Militära strukturer är uppbyggda runt retoriken att kvinnor ska försvaras, nationalism och krigsvåld bygger på en idé om patriarkala strukturer.⁵⁶ Den post-strukturalistiska förutsättningen att det inte finns någon sanning då alla tolkar verkligheten på sitt eget vis ligger också till grund för denna analys. Genom att man måste ha en förståelse för att våldtäkt i krig är effektivt eller relevant då det finns en kontext.⁵⁷

5.2 B) Förförståelse av problemet: Vilka antagna lösningar ligger bakom problemrepresentationen?

---

⁵³ UN Security Council, 1994, s. 58-59.

⁵⁴ Ibid., s. 56-60.

⁵⁵ S. Watson, "Review: The Sexual Contract", *Feminist Review*, No. 33 Autumn 1989, s. 106.

⁵⁶ Puechguirbal, 2010, s. 173, 179.

⁵⁷ Bacchi, 1999, s. 1.

Bacchis ”WTP”-metod⁵⁸ blottlägger problemrepresentation vilket innebär att man undersöker vad valet av representation får för resultat.⁵⁹ I resolution 780 beskrivs de sexuella övergreppen som en del av etnisk rensning. Detta gör att den antagna lösningen ändrar fokus från de strukturella övergrepp som sker på kvinnor och hur man använder våldtäkt i krig som ett medel för att försvaga sin motståndare. Detta försätter kvinnor automatiskt i en offerposition då man vill åt dess beskyddare som är mannen. Genom att anta att det sexuella våldet som skedde var en del av ett krig snarare än en konsekvens av det patriarkat vi lever i skapas inte en verklig lösning. Etnisk rensning anses vara strukturellt genom att det finns mönster av social konflikt med specifika förhållanden mellan aktörerna som tidigare haft samhälleliga konflikter.⁶⁰

De antagna lösningarna baseras på redan existerande och implementerade konventioner och internationella lagar.⁶¹ Konsekvenserna för detta blir att brotten döms genom internationell lag som inte tar i beaktan allt som sexuella brott kan åstadkomma. Brott av substantiv natur blir svåra att behandla om dessa inte har lösningar av substantiv natur. Svårigheterna för lösningar i rapporten hamnar därmed här eftersom det var osäkert hur dessa brott skulle behandlas. Var det genom redan satta lagar såsom Genèvekonventionen eller skulle förändringar ske för att ta i beaktan alla de övergrepp av sexuell natur som kom upp på agendan i och med rättsliga handlingar? Detta är inte en fråga som vi ämnar svara på men den blir ändå relevant för den ambivalenta hållningen gentemot sexuella brott som skedde enligt vittnen och offer. Pateman i sin tur påminner om att kvinnor och män i egentligen inte behandlades helt olika i rättsprocesser på grund av den förutsatta neutralitet som män ansågs inneha och som applicerades på kvinnorna.⁶²

Lösningar på etnisk rensning var fortfarande dubiös i och med att någon klar definition inte var etablerad utöver det förhållande det placerades i till folkmord. Då folkmord har konstaterats innehålla vissa kriterier som gör definitionen smal⁶³ så hamnade etnisk rensning under kriget i Jugoslavien som en sorts tvetydig term att fånga upp det som inte direkt kunde sägas vara folkmord. I och med att författarna kontinuerligt sätter etnisk rensning inom citationstecken⁶⁴ så tyder detta ytterligare på inkompetensen att finna godtagbara och fungerande lösningar. Detta ur en logisk ståndpunkt att finns det ingen klar definition att utgå ifrån så kan

---

⁵⁸ Bacchi, 1999.

⁵⁹ Ibid., s. 7.

⁶⁰ M. Shaw, *What is genocide?*, Polity Press, Cambridge, UK, första uppl., 2007, s. 54-62.

⁶¹ UN Security Council, 1994, s. 1.

⁶² Pateman, 1995, s. 2-4.

⁶³ Shaw, 2007, s. 11-12.

man inte definiera en motsvarande lösning. Svårigheterna att behandla etnisk rensning var att sätta dem i ett strukturellt samband och se till behoven som fanns. Den etniska rensningens sexuella övergrepp drabbade kvinnorna oproportionerligt just för att de var kvinnor och rapporten hänvisar till att det var både på order och på eget initiativ som förövarna exempelvis tvingade kvinnor att blir gravida genom dagliga våldtäkter och fångenskap.⁶⁵

Pateman påpekar att etnicitet och kön har egna kontrakt som är sammanvävda med varandra. Våldtäkt används inte endast för att förnedra fienden utan verkar även för att tunna ut ”blodlinjerna” genom påtvingad graviditet.⁶⁶ En lösning ur Patemans perspektiv bygger på att fortsättningsvis arbeta bort ojämlikheter och det sexual-etniska kontraktet. Enligt Patemans feministiska teori behöver lösningar förankras på ett mer globalt plan snarare än endast lokalt. Kvinnor behöver sin egenmakt då de kan stärka samhället genom att en utpräglad roll för kvinnorna som fredsbyggande och fredsbevarande faktor.⁶⁷

Genom att fokusera på tolkningar eller representationer så fokuserar en även på diskurser och inom diskurserna skapas problem och lösningar. Inom diskurserna finns även underliggande förutsättningar och antaganden som man måste ta hänsyn till.

5.3 C) Representationens effekt: vilka effekter har den valda representationen?

Genom framställningen av ett ”problem” ser vi vad som behöver åtgärdas.⁶⁸ Den valda representationen av problemet är att sexuellt våld användes som ett medel för etnisk rensning. Detta skapar ett fokus kring konflikten som sådan och man talar inte om varför man kan använda kvinnor som ett medel i krig. Resolution 780s⁶⁹ ”Final report” och dess problemrepresentation av kvinnor tydliggör och reproducerar patriarkatet. Kvinnor är främsta offer när det kommer till sexuellt våld men lösningen är fokuserad kring mannen och dess tillvägagångsätt.

---

⁶⁴ UN Security Council, 1994, s. 1, 7, 11, 20, 23, 33-36, 53, 56, 59, 60, 62.

⁶⁵ UN Security Council, 1994, s. 60.

⁶⁶ Pateman, 1995, s. 208-11, 219ff.

⁶⁷ Pateman, 1995, s. 88; Watson, 1989, s. 107-8; Puechguirbal, 2010, s. 173, 179.

⁶⁸ Bacchi, 1999, s. 1.

⁶⁹ UN Security Council, Resolution 780 (1992) Adopted by the Security Council at its 3119th meeting, on 6 October 1992, 6 October 1992, S/RES/780 (1992), (Tillgänglig 7 maj 2015 <http://www.refworld.org/docid/3b00f16620.html>).

Då man pratar om etnisk rensning och inte problematiserar det sexuella våldet på ett strukturellt plan. Effekterna av denna representation är att det flyttar fokus från händelserna och att det sexuella våldet ses som en olycklig bieffekt av ett krig. I enlighet med Patemans sexuella kontrakt så påvisas denna bieffekt genom synen på den naturliga kroppen. Den manliga kroppen producerar en artificiell politisk makt över motparten i kvinnans då inte endast utövande av fysisk styrka är tillräckligt. Eftersom det förutsätts att kvinnan alltid är underordnad så växer och förankras denna mannens dominans genom både fysisk styrka och spridda sociala konstruktioner om kvinnans underordning till mannen.⁷⁰

Effekterna blir att offren behandlas utifrån strukturer som är grundade på manliga erfarenheter. Sexuellt våld på kvinnorna och dess ”naturlighet” genom att männen ses som den dominerande entiteten⁷¹ frammanar även en reaktion till det som att man står hand-fallen inför de redan existerande lösningarna. Strukturellt får representationen att män ses som en högre entitet genom att man måste behandla vissa brott som speciellt inriktade mot kvinnor. Trots brotten av sexuell natur som även utfördes mot män så hamnade kvinnorna i fokus för kommande regler eller modifieringar av internationell lag. Männen som utsattes för sexuella övergrepp hamnade i ett sorts limbo då de stigmatiserades av sin utsatthet⁷² samtidigt som de hamnade i skymundan för de långt fler antal brott som gjordes mot kvinnorna. Strukturellt blir då inte endast kvinnorna utan även, i forna Jugoslaviens fall, männen offer för förexisterande tankesätt.

Genom att påpeka att interneringslägren till högre grad styrdes av andra krigande fraktioner än Bosnien regering så påpekar man även att Bosnien Hercegovinas befolkning blev offer i högre grad än de var förövare. Detta oavsett offrens etnicitet eller religion i de andra fraktionerna.⁷³ Genom denna representation framhåller man att det var Bosnien som var offret i situationen. Ur ett ”Pateman-skt” perspektiv blir då Bosnien den kvinnliga parten eftersom traditionella värderingar spelar in på rollerna.

---

⁷⁰ Pateman, 1995, s. 50-1.

⁷¹ Ibid., s. 51.

⁷² UN Security Council, 1994, s. 56.

⁷³ Ibid., s. 52

5.4 D) Osynliggjorda representationer: Vad utelämnas i problemrepresenterandet? (Bacchi, 1999:13)

Varje policyförslag som framförs består av en uttrycklig eller utsagd analys av ”problemet” vilket alltså blir problemrepresentationen.⁷⁴

Det är tydligt att man missar att se sambandet mellan kvinnor i krig och dess roll i relation till mannen. Det finns en retorik i resolutionen som framställer kvinnor som offer för sexuell våld i ett krig vilket stämmer. Det finns dock en brist i att detta är frånkopplat från en vidare analys kring hur rollerna i samhället påverkar hur kvinnor och mäns roller i samhället förstärks och stereotypiseras. Enligt ”The Sexual Contract” så är denna stereotypisering inboende, och måste därmed motarbetas effektivt för jämlikhet mellan könen.⁷⁵ Med andra ord så räcker det inte att undvika behandla könsskillnader i officiella texter för att försöka nå förändring. Ett effektivt arbete och analys behövs därmed vilket saknas i rapporten.

Förövarna är män vilket är självklart i diskursen medan det nämns som ett undantag eller häpnadsväckande att även män blev offer för sexuellt våld. Framställningen av kvinnorna i resolutionen är även att man nämner att oskulder blev våldtagna - något som också pekar på hur viktigt det är att nämna att det handlar om att vanhedra männen. Ta det finaste man har, madonna och hora för att förnedra männen i den offentliga sfären som i sin tur blir ett hot mot staten i sin helhet.⁷⁶ Genom att bortse från feministisk analys i problempresentationen finns ingen verklig lösning förändrar en bakomliggande struktur, för den osynliggörs.

Byråkrati stoppar upp processerna som behövde genomföras. Effektiviteten blev lidande då systematiska våldtäktshandlingar inte behandlades utifrån antagandet att andra problem⁷⁷ fick företräde. Företrädet av andra problem handlade förutsättningsvis om att prioriteringar gjordes för att behandla problem som tidigare varit centrala i andra konflikter. Pateman framför att det sexuella kontraktet innebär en underkastelse av kvinnan och ett sedermera ojämnt maktförhållande.⁷⁸ Detta ojämna förhållande visar sig i och med att det inte påpekas att prioriteringar var olika och att förevändningar såsom att kommissionen arbeta medan kriget pågick

---

⁷⁴ Bacchi, 1999, s.1.

⁷⁵ Pateman, 1995, s. 2-6.

⁷⁶ Sjöberg, 2013, s. 221-2.

⁷⁷ UN Security Council, 1994, s. 10ff.

⁷⁸ Pateman, 1995, s. .

gick obemärkt förbi med samlade bidrag från länder snarare än direkt från FN.⁷⁹ Informationen fanns och var tillgänglig till politiska ledare genom kommissionens existens. Ändå fick inte systematiken i konflikten gällande sexuella övergrepp utrymme på en nivå där det faktiskt kunde ha satts till motåtgärder. Könrelaterat våld påverkar människor mer än mycket annat våld. Inte bara direkt mot personerna men även mot samhällen i stort.⁸⁰ Det som tas upp i ”Final report” är korttidsperspektiv som grundar sig på direkt påverkan på fysiska kroppar.⁸¹ Därmed lämnas det större långtidsperspektivet utforskat och hur samhällsstrukturer påverkas. Det placeras som närmst detta ämne som en underkategori till etnisk rensning och tas inte upp ytterligare som en långsiktig konsekvens för samhällen i stort.

---

⁷⁹ UN Security Council, 1994, s. 12, 73, 82.

⁸⁰ Sjöberg, 2013, s.221-222.

⁸¹ UN Security Council, 1994, s. 54-56.

6 Slutdiskussion

Carole Bacchis ”WTP”-metod har hjälpt oss att synliggöra och problematisera problemformuleringar i vår valda rapport. Vi ställde oss frågan; På vilket sätt osynliggörs patriarkala strukturer utifrån resolution 780:s rapport efter kriget i Jugoslavien och i huvudsak Bosnien?

I rapporten anser vi att det finns en problematik i hur våldtäkterna framställs som icke-problematiserade ur ett feministiskt perspektiv. Vi menar att det är viktigt att synliggöra varför våldtäkt i krig går att använda som vapen och inte, liksom rapporten, framställa våldtäkterna som en konsekvens av krig. Vilket gör att man enligt oss missar en stor del av problemrepresentationen.

”WTP”-metoden har hjälpt oss att gå in mer djupgående i denna rapport som på ytan kan tyckas beskriva händelserna som sakliga.⁸² Enligt ”WTP”-metoden finns det ett samband med problempresentation och ”lösningen” på ”problemet”. I och med detta går frågeställningen som ställdes tidigare att besvara. I vår studie kan man dra slutsatsen att det saknas en feministisk strukturell analys i rapporten. Då det i rapporten framställer det sexuella våldet som en konsekvens av etnisk rensning vilket gör att man förbiser andra (patriarkala) strukturer.

Vi valde att använda oss av Carole Patemans teori om det sexuella kontraktet, då vi ville ha ett tydligare feministiskt ramverk. Genom att rekonstruera uppkomsten av det politiska samhället så drar Pateman slutsatsen att den första politiska handlingen var våldtäkt. Detta har sedermera fortsatt genom giftermål och prostitution då samtycket till det egentligen är tvång och inget av detta är jämlikt förrän alla parter är jämlika.⁸³ Detta påvisar ytterligare att problemrepresentationen blir bristfällig och det finns därför ingen lösning som har en grund i en djupgående feministisk analys. De patriarkala strukturerna osynliggörs och reproduceras då rapporten missar att erhålla en feministisk analys där tidigare strukturer påverkar handlingar i krig.

”WTP”-metoden kan i sig självt anses vara problematisk då det är en form av diskursanalys. Diskursanalys som metod kan ses som diskutabel då den är öppen för tolkning och att

---

⁸² Bacchi, 1999, s. 2-7.

⁸³ Pateman, 1995, s.230.

den inte har en statisk struktur som andra metoder. När man använder en diskursanalytisk metod måste man ha en förförståelse kring problematiken med den egna tolkningen. Som forskare är det svårt att hålla sig neutral till ett material och självklarheter som ligger nära forskaren kan förbli gömda i diskursen. Carole Bacchis metod är öppen för tolkning vilket kan skapa problem med intersubjektivitet, detta gör att man måste tydliggöra sina val och tolkningar.

Resultatet som vi nådde fram till var både förväntat och överraskande. Förväntat eftersom vi sedan tidigare visste att fokus på kvinnors situation inte hade varit ett ämne som låg högt på agendan som behandlade konflikter inom FN innan kriget i Jugoslavien. Det var till mångt och mycket denna konflikt som fick igång förflyttningen från ett perspektiv som då ansågs neutralt till en mer feministisk inriktning.⁸⁴ Det som överraskade var det utbredda informationsinsamlandet som fanns. I förhållande till sexuella brott så var det inte endast kvinnornas utsatthet som togs upp men även till viss del männens. Men kvinnorna fick mer utrymme just på grund av utsattheten de led av och att de utsattes i betydligt större omfattning för sexuella brott än männen. Vår fråga har fungerat som en röd tråd genom hela arbetet och har besvarats genom vår analys som påvisar problematiken med den bristfälliga feministiska analysen. Det krävs ytterligare forskning på området kvinnor och säkerhet för att skapa en grund till ytterligare forskning. Genom att skapa en medvetenhet kring sexuellt våld på kvinnor i krig skapas riktiga och anpassade ”lösningar” som fungerar för att ta hand om de som utsatts för sexuellt våld.

FN har i och med exempelvis resolution 1325 sett till att kvinnornas roll har förstärkts inom sådant som egenmakt, fredsbyggande och fredsbevarande samt att FN organ ska inkorporera ett könsmedvetet språk. Såsom Seryon Lees studie visar så beror denna medvetenhet både på grund av konflikter men även det arbete som feministiska förespråkare utfört för att uppmärksamma representationen av kvinnors roll i FN resolutioner.

---

⁸⁴ Sjöberg, 2013, s. 203.

7 Litteraturförteckning

Bacchi, Carol Lee, *Women, Policy and Politics: the Construction of Policy Problems*, SAGE Publications Ltd, London, 1999, p. 242.

Bassiouni, M. Cherif, “Appraising UN Justice-Related Fact-Finding Missions”, *Journal of Law & Policy*, Vol. 5 No. 35, 2001, pp. 35-49.

Ekengren, Ann-Marie & Hinnfors, Jonas, *Uppsatshandbok: Hur du lyckas med din uppsats*, Studentlitteratur AB, Lund, 2012, p. 138.

Eveline, Joan & Bacchi, Carol, “What are We Mainstreaming When We Mainstream Gender?”, *International Feminist Journal of Politics*, 7:4 December 2005, pp. 496–512.

Halperin, Sandra & Heath, Oliver, *Political Research: Methods and Practical Skills*, Oxford University Press, New York, 2012, p. 460.

Krasniqi, Vjollca, “Imagery, Gender and Power: the Politics of Representation in Post-War Kosova”, *Feminist Review*, No. 86, Palgrave Macmillan Journals, 2007, pp. 1-23.

Kurki, Milja; Sinclair, Adriana, “Hidden in plain sight: Constructivist treatment of social context and its limitations”, *International Politics*, Macmillan Publishers Ltd., Vol. 47, no. 1, 2010, pp. 1-25.

Lee, Seryon, “Legal Feminism and the UN’s Gender Mainstreaming Policy: Still Searching for the Blind Spot?” UN’s Gender Mainstreaming Policy, *Journal of East Asia & International Law*, Vol. 6 No. 2, 2013, pp. 367-384.

Pateman, Carole, *The Sexual Contract*, Stanford University Press, Cambridge, femte upplg., 1995, p. 276.

Puechguirbal, Nadine, "Discourses on Gender, Patriarchy and Resolution 1325: A Textual Analysis of UN Documents", *International Peacekeeping*, vol. 17:2, 2010, pp. 172-187.

Quataert, Jean H., "A knowledge revolution: Transnational feminist contributions to international development agendas and policies, 1965–1995", *Global Social Policy*, Binghamton University, USA, SAGE Publications, Vol. 14 No. 2, 2014, s. 209– 227.

Shaw, Martin, *What is genocide?*, Polity Press, Cambridge, UK, första upplg., 2007, p. 222.

Sjoberg, Laura, *Gendering Global Conflict: Toward a Feminist Theory of War*, Columbia University Press, New York, 2013, p. 480.

Watson, Sophie, "Review", *Feminist Review*, No. 33, autumn 1989, pp. 105-109.

UN Security Council, "Final Report of the Commission of Experts Established Pursuant to Security Council Resolution 780 (1992)", United Nations, 27 May 1994, S/1994/674, (hämtad 24 April 2015 http://www.icty.org/x/file/About/OTP/un_commission_of_experts_report1994_en.pdf).

UN Security Council, Resolution 780 (1992) Adopted by the Security Council at its 3119th meeting, on 6 October 1992, 6 October 1992, S/RES/780 (1992), (Tillgänglig 7 maj 2015 <http://www.refworld.org/docid/3b00f16620.html>).

UN Security Council, Security Council resolution 1325 (2000) [on women and peace and security], 31 October 2000, S/RES/1325 (2000), (Tillgänglig 14 Maj 2015 <http://www.refworld.org/docid/3b00f4672e.html>).